

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av årsbokslut 2014-12-31

Rapport nr 38/2014

April 2015
Peter Bjureberg och Malin Westerberg Blom, EY
Dnr: REV 70:2-2014

Västerbottens läns landsting

Granskning av årsbokslut 2014-12-31

Genomförd på uppdrag av revisorerna

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING	3
2	INLEDNING	5
2.1	Bakgrund.....	5
2.2	Syfte och revisionsfrågor	5
2.3	Avgränsning och ansvar.....	5
2.4	Revisionskriterier	5
2.5	Metod och genomförande	6
3	RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER.....	7
3.1	Bokslutsprocessen	7
3.2	Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer	9
3.3	Resultaträkningen	10
3.4	Balansräkningen.....	13
3.5	Bedömning.....	14
4	UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	15
4.1	Finansiella mål.....	15
4.2	Balanskravet.....	15
4.3	Bedömning.....	16

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Västerbottens Läns Landsting granskat Västerbottens Läns Landstings årsbokslut och årsredovisning per 2014-12-31. Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisionssed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att;

- den finansiella redovisningen har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisningssed/normgivning och Landstingets centrala riktlinjer,
- räkenskaperna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultatet 2014 och ställningen per 2014-12-31,
- finansiella mål för god ekonomisk hushållning har fastställts och följts upp,
- Landstinget uppnår de finansiella målangivelserna som har satts upp för 2014 dock redovisar kärnverksamheterna en fortsatt ekonomisk obalans,
- Landstingets ledning står inför fortsatta utmaningar med att anpassa verksamhetens kostnadsramar till den finansiering som finns att tillgå beaktat uttalat resultatmål.

Våra observationer från granskningen kan vidare sammanfattas i följande noteringar:

- Som vi tidigare påpekat bör processen för delårsrapporter/årsredovisning stramas upp och tidigareläggas i sina respektive beståndsdelar; detta för att möta uppställda tidsramar.
- I årsredovisningen bör upplysningarna kring bolagskoncernen ses över, inkluderande en beskrivning av finansiella risker kopplade till bolagens verksamhet i allmänhet samt spår- och busstrafik i synnerhet.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer gällande bland annat hantering av automatkonterade periodiseringar och läkares jourkompensation kvarstår.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas att prioritera arbetet med att implementera komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas även att se över sina beskrivningar av redovisningsprinciper kopplat till den sammanställda redovisningen samt införande av nytt redovisningsregelverk i bolag kopplade till Region Västerbotten.
- En utveckling av den beskrivning av redovisningsprinciper kopplade leasing bör göras kopplat till bland annat de kriterier som ställs upp kring operationell leasing i RKR:s rekommendation. Bland redovisningsprinciperna bör även hanteringen av hyra av lokaler i landstingets redovisning beskrivas.
- I vår rapport efter den utförda bokslutsgranskningen 2013 framförde vi synpunkten att en sammanhållen rapport för Landstingets samlade verksamhet bör inkludera en avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling och orsaksambanden härtill. Vi konstaterar att vår rekommendation inte har följts, varken i

upprättade delårsrapporter under året eller i årsredovisningen. Läsaren av Landstingsstyrelsens redogörelser får härmed ingen tydlig återkoppling till varför den negativa nettokostnadsutvecklingen och verksamhetsresultaten ser ut som de gör och vilka ändamålsenliga effektiviseringar och åtgärder som nämnd och styrelse har för avsikt att styra mot för att försöka komma tillrätta med nuvarande obalanser i kärnverksamheterna. Sammantaget en ytterst väsentlig och central information inför ytterligare aviserade skattehöjningar.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Revisorerna skall enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

För att revisionen skall kunna uttala sig om räkenskaperna för 2014 varit rättvisande och om verksamheten sköts från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, genomförs denna granskning av årsbokslut och årsredovisning för Västerbottens läns landsting 2014 på uppdrag av Landstingets revisorer. Under året har vi dessutom granskat delårsboksluten per 2014-04-30 och per 2014-08-31. Dessa granskningar har avrapporterats till revisorerna i revisionsrapporter, daterade den 2 juni respektive 30 oktober 2014.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (KRL).

Därtill skall bedömning ske om resultatet är förenligt med av fullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

1. Är räkenskaperna för Västerbottens läns landsting rättvisande?
2. Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning?
3. Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

2.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen omfattar samtliga styrelser och nämnder inom Landstinget, inkluderande den sammanställda redovisningen.

Ansvaret för upprättande av årsredovisningen och för att Landstinget har rättvisande räkenskaper ligger på Landstingsstyrelsen.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen har skett i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, Revisionsreglementet samt enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

SKYREVs (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utkast till Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting har tillämpats i allt väsentligt vid granskningen och beaktar vad SKYREV föreskriver i sitt "Utkast till vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting", april 2014, med anledning av att ISA, International Standards on Auditing, kan vara vägledande och tillämpas i revisioner inom såväl privat som offentlig sektor. Standarden understryker bland annat vikten av att processgranskningar genomförs av väsentliga processer. Denna del tillgodoses i de fördjupningsgranskningar som sker av de i riskanalysen identifierade väsentliga processerna; exempelvis löneprocessen, intäktsprocessen och utbetalningsprocessen.

Den nya vägledningen framhåller här till vikten av att förvaltningsberättelsen skall granskas med avseende på den information som lämnas. Härvid delas informationen in i finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen, finansiell information som endast har indirekt koppling till de finansiella delarna samt icke finansiell information som inte har någon påverkan på de finansiella delarna. Vid vår granskning av årsredovisningens förvaltningsberättelse granskar vi finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Övriga delar i förvaltningsberättelsen har vi läst och bedömt med fokus på om beskrivningarna är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Landstingsstyrelsens ansvar för rättvisande räkenskaper och årsredovisningen regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- ▶ Lag om kommunal redovisning (KRL), kap 9.
- ▶ Kommunallagen, kap 6,8,9
- ▶ Landstingets fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- ▶ God redovisningssed

2.5 Metod och genomförande

Vår granskningsinsats har baserats på den separata risk- och väsentlighetsanalys som vi utfört för att identifiera väsentliga poster i balans- och resultaträkningen som är komplexa eller på annat sätt innefattar stor risk. Allmänt kan sägas att periodiseringar, materiella poster och formell riktighet ges största utrymme.

Granskning av resultaträkningen har skett genom s.k. analytisk granskning vilket innebär att utfallet för verksamhetsåret har jämförts med såväl budget som tidigare års utfall. Uppföljning har vidare skett med ansvariga controllers med syfte att följa upp oväntade och oförklarade avvikelser, likväl som vi diskuterat kvalitet av redovisat utfall.

Landstingets balansräkning har substansgranskas utifrån balanskontoutredningar. Vi har kontrollerat att samtliga balanskonton är avstämda och verifierade med underlag som styrker existens och värdering. Granskningsinsatsens omfattning för respektive konto är beroende av vilken risknivå som kontot utgör.

Siffermaterialet i årsredovisningen har kontrollerats mot Landstingets huvudbok och den sammanställda redovisningen. Därutöver har vi granskat att årsredovisningen innehåller den information som krävs enligt gällande lagtexter och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

Rapporten har kommunicerats med Landstingets ekonomiledning.

3 Rättvisande räkenskaper

3.1 Bokslutsprocessen

Vår samlade bedömning efter utförd granskning är att ekonomistaben förfogar över kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Landstinget bedöms att ha en utvecklad och fungerande bokslutsprocess. Dokumentationen och kvaliteten i bokslutet bedöms över lag hålla en tillfredsställande nivå. Vi vill dock framföra följande iakttagelser:

- Våra synpunkter innefattar bland annat att tidplanen bör förbättras med avseende på årsredovisningsprocessen kopplat till mötesagendan. Fortfarande är mötesagendan snäv. Vi har den 19 mars fått den sammantagna årsredovisningen för Västerbottens läns landsting, som ska granskas och som denna rapport baseras på. Detta är det underlag som skickas i handlingarna till landstingsstyrelsens arbetsutskott. Landstingsstyrelsen tar upp landstingets årsredovisning vid sitt möte den 7 april. Detta innebär att revisorerna formellt får styrelsens antagna årsredovisning den 7 april; 2 dagar innan de ska lämna sin revisionsberättelse. Revisionsberättelsen ska i sin tur lämnas till fullmäktige inom i kommunallagen föreskriven tid. Ett viktigt område att se över är således mötesagendan kring bokslutstidpunkten.
- I likhet med tidigare genomförda granskningar, har vi vid granskning av årsredovisningen per 2014-12-31 gjort noteringar kring bristen på kontroll av ingående delposter i balansräkningen gällande automatkonterade periodiseringar. Med en automatkonterad periodisering menas exempelvis en sedan tidigare bokförd utgifts/intäktsverifikation som fördelats framåt i tiden för den period affärshändelsen avser. Problemet är som störst i början på året eftersom de flesta posterna har periodiserats ner till noll vid årsbokslutet.

Att balanskonton skall kunna specificeras och verifieras vid ett bokslut utgör ett grundläggande krav. Landstinget har med hjälp av programvaruleverantören tagit fram en rapport för att identifiera ingående delposter i dessa balansräkningsposter, rapporten har utvecklats, men har fortfarande brister innan den kan användas fullt ut. Kontroll av ingående delposter kan således inte genomföras, vilket är en brist som snarast möjligt bör åtgärdas. För att ytterligare förenkla processen att ta fram en specifikation för dessa konton, bör man överväga att särredovisa periodiseringar som kommer från levfakturor, kundfakturor, manuella bokföringsorder etc. på särskilda konton.

Bland ovan nämnda interimsposter ingår även tandvårdsabonnemang, utan koppling till ett försystem. Detta genererar ytterligare transaktioner till ett redan innan transaktionsintensivt konto. Samtidigt blir kontrollen över vilka delposter/skulder som finns avseende tandvårds-abonnemang än svårare att ha kontroll på.

Vid vår analys av ingående delposter har vi noterat problemet att interna periodiseringar via manuella bokföringsorder blåser upp den externa balansräkningen. Resultaträkningens poster redovisas däremot som interna poster och elimineras i externredovisningen. Interna periodiseringar via manuella bokföringsorder uppkommer vid fördelning av intäkter (exempelvis ALF-medel, sjukvårdsrådgivning m m) över året och genererar att samma belopp hamnar som både tillgång och skuld i balansräkningen.

- Vi har i tidigare avlämnade rapporter påtalat vikten av att lanstinget bör se över rutinerna för att säkerställa en så korrekt redovisning av köpt respektive såld vård i tiden. Upplupna intäkter för såld vård beräknas i årsbokslutet per 2014-12-31 enligt samma principer som tidigare och uppgår till 39,6 Mkr, vilket är en minskning av de upplupna intäkterna med ca 2,0 Mkr mot samma tidpunkt ifjol.

Vad gäller köpt vård, kan vi efter utförd granskning av bokslut per 2014-12-31, konstatera att upplupna kostnader för utomlänsvård har bokats upp med 9,3 Mkr, vilket innebär en minskning med 8 mkr mot samma tidpunkt ifjol. Uppbokningen är en uppskattning som i efterhand har stämts av mot konsumtionsfiler från storsjukhusen, vilket visar på en avvikelse på 3,3 Mkr i för lågt upptagen skuld. Konsumtionsfil hade erhållits och användes vid uppbokningen av upplupna kostnader avseende ett av storsjukhusen. Ifjol användes konsumtionsfiler för alla storsjukhusen.

- Vi har i tidigare rapporter påtalat vikten av att Landstinget ser över regelverket och tillämpningen gällande redovisning av skulder för läkares jourkompensation. I underlaget för jourskulden per 2014-12-31 ingår en rad läkare med mycket höga jour-skulder, totalt sexton personer där beloppet är över 700 tkr. Dessa jour-skulder har upparbetats under en mycket lång tid, men ersättning görs utifrån gällande löne-nivå. Jourskulden redovisas i bokslutet som en kortfristig skuld, vilket innebär att avsikten är att reglera den under kommande år. Våra noteringar från tidigare år kvarstår och vi rekommenderar en översyn av hanteringen.

- De bidrag som är kopplade till investeringar uppgår per 2014-12-31 till 95,8 Mkr. Investeringsbidrag skall enligt RKR redovisas som en skuld vid mottagandet och där- efter upplösas i samma takt som tillgången skrivs av. Landstinget tillgodoser den redovisningsmässiga hantering som följer detta regelverk genom ett manuellt sid- ordnat system. Eftersom en manuell hantering alltid ökar risken för fel, bör lands- tinget undersöka möjligheten att uppdatera berörda system för att tillgodose de ökade kraven. Enligt uppgift är avsikten att automatisera hanteringen under 2015.

- För materiella anläggningstillgångar som utrangeras eller säljs, går det idag inte att ta ut en rapport ur anläggningsregistret i Agresso, som visar på köpt, sålt, utrange- rat inklusive hur transaktionerna påverkat resultaträkningen i form av utrangerings- eller realisationsresultat. I dagsläget görs fåtalet köp och försäljningar, men inför att dessa ökar alternativt när mycket utrangeringar görs, bör landstinget säkerställa att en sådan information kan tas fram. I och med införandet av komponentavskrivning- ar kommer fler utrangeringar att göras än tidigare. Det kommer även att vara ett krav att upplysa om dessa transaktioner i landstingets årsredovisning. Vår rekomm- endation är att landstingsstyrelsen säkerställer att en sådan rapport kan tas fram ur anläggningsregistret i Agresso.

- Länstrafiken i Västerbotten AB redovisar för 2014 ett överskott på 33 Mkr och detta resultat skuldförs enligt uppgift i bolaget för att återbetalas till finansörerna. Någon motsvarande fordran återfinns inte i landstingets bokslut, vilken beräknas uppgå till 14,2 Mkr.

Resultatet av vår granskning av resultat- och balansräkningen kommenteras vidare i avsnitt 3.3 och 3.4 nedan.

3.2 Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer

Rådet för kommunal redovisning har i sin rekommendation rörande materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4) förtydligat krav på att även kommuner och landsting ska tillämpa komponentredovisning för materiella anläggningstillgångar från 2014. Västerbottens läns landsting tillämpar inte denna rekommendation vid upprättandet av årsbokslutet 2014-12-31. Av årsredovisningen framgår hur arbetet fortskrider. Vi har för avsikt att följa upp detta arbete under 2015.

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om leasing kommenteras kort i årsredovisningens avsnitt om redovisningsprinciper, men bör enligt vår bedömning utvecklas utifrån de kriterier som uppställs i RKR 13.2 Redovisning av hyra och leasing. Dessutom kommenteras inte hyresavtal bland årsredovisningens redovisningsprinciper. Vår bedömning är att detta avsnitt bör utvecklas.

I årsredovisningens beskrivning av redovisningsprinciper saknar vi ett avsnitt om vilka redovisningsprinciper som tillämpats för den sammanställda redovisningen, enligt vilken metod konsolideringen genomförts, vilket redovisningsregelverk som tillämpas i övriga koncernen och huruvida detta överensstämmer med RKR:s rekommendationer eller ej. Detta är inte minst viktigt nu 2014, när Region Västerbottens bolag redovisar antingen enligt K2 eller enligt K3.

I och med ändrade redovisningsprinciper i de bolag som ägs av Region Västerbotten är det av vikt att i landstingets årsredovisning beskriva vilken effekt införandet av bland annat komponentredovisning har. Dels bör upplysningar lämnas om att landstinget inte konverterat sina fjolårssiffror (förutsatt att det nu är så) utan tagit in hela effekten i 2014 års förändring av eget kapital. Man bör beskriva hur bolagen gjort och vilken effekt detta får på ingående eget kapital, per bolag och totalt, på landstingets eget kapital. Även andra upplysningar kan behöva lämnas. I detta arbete kan det vara lämpligt att ta in svar på frågeställningar kopplat till den sammanställda redovisningen, som landstinget behöver få svar på.

3.3 Resultaträkningen

3.3.1 Översiktlig sammanställning av resultat, budget- och prognosavvikelse

Belopp i Mkr	Resultat helår 2014	Resultat helår 2013	Budget helår 2014	Prognos helår 2014 (delårs- rapport)	Budget- avvikelse helår 2014	Prognos- avvikelse helår 2014
Verksamhetens intäkter	2 567	2 550	2 553		14	
Verksamhetens kostnader	-9 103	-8 730	-8 956		-147	
Avskrivningar, plan	-309	-305	-316		7	
Verksamhetens nettokostnader	-6 845	-6 485	-6 720	-6 801	-126	-44
Skatteintäkter	5 259	4 885	5 259	5 286	0	-27
Generella statsbidrag o utjämning	1 679	1 735	1 670	1 680	9	-1
Summa skatteintäkter och statsbidrag	6 938	6 620	6 929	6 966	9	-28
Finansiella intäkter	134	107	22		112	
Finansiella kostnader	-51	-457	-96	60	45	23
Resultat före extraordinära poster	176	-215	135	225	41	-48
Extraordinära poster	0	0	0	0	0	0
Årets resultat	176	-215	135	225	41	-48

3.3.2 Kommentar till 2014 års resultat

Årets resultat 176 Mkr överstiger det budgeterade resultatet för året med 41 Mkr, med följande fördelning (jmf med situationen efter tertiäl 2, augusti 2014):

▶ Nettokostnadsutfall	-126 Mkr	(- 72 Mkr)
▶ Skatter och statsbidrag	9 Mkr	(25 Mkr)
▶ Finansnetto	157 Mkr	(107 Mkr)
Nettoavvikelse	41 Mkr	(60 Mkr)

Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertiäl i förhållande till budgeterade nivåer. Som framgår av ovanstående uppställning är det för Landstinget i allt väsentligt opåverkbara faktorer som möjliggjort den positiva budgetavvikelsen under året. Inte minst då utvecklingen på de finansiella marknaderna under rapportperioden, en faktor som naturligtvis är mycket svårbedömd sett ur ett framtidsperspektiv. Problemet är med andra ord att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter (skattehöjningen till trots), statsbidrag och vårdintäkter.

I upprättad årsredovisning sker en redovisning av orsakerna till att kostnadsutvecklingen inte är den förväntade. Dessa uppges framförallt vara hänförliga till sedan tidigare kända och kommenterade problemområden. Bemanningsproblematiken är ett, med överskridna personalkostnadsramar samtidigt som även kostnader för inhyrd personal ökar jämfört med tidigare år. Detta till följd av brist på specialkompetens inom flera områden. En ökad grad av sjukfrånvaro uppges också ha bidragit till kostsamma lösningar. Bland övriga orsakssamband, som omnämns i rapporten, kan nämnas fördyringar till följd av ökade kostnader för den

högspecialiserade köpta vården, men också ökade underhållskostnader till följd av "sjukhus-problematiken", ökade kostnader för medicinteknisk utrustning samt kostnader för medicinskt material.

Vår genomförda granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultatutveckling har redovisats i årsredovisningen. Det bör dock noteras att årets resultat har påverkas positivt av intäktsförda specialdestinerade statsbidrag intjänade under 2013 och tidigare om 23 Mkr samt med 6 Mkr till följd av en återföring av en sedan tidigare gjord nedskrivning av garantikapital LÖF. De i årsredovisningen redovisade talen för nettokostnadernas utveckling blir härigenom något missvisande. Kostnadsökningarna skall även bedömas utifrån en situation med sjunkande produktion och därmed en försämrad produktivitet i verksamheten som helhet.

I vår rapport efter den utförda bokslutsgranskningen 2013 framförde vi synpunkten att en sammanhållen rapport för Landstingets samlade verksamhet bör inkludera en avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling och orsakssambanden härtill. Vi konstaterar att vår rekommendation inte har följts, varken i upprättade delårsrapporter under året eller i årsredovisningen. Läsaren av Landstingsstyrelsens redogörelser får härmed ingen tydlig återkoppling till varför den negativa nettokostnadsutvecklingen och verksamhetsresultaten ser ut som de gör och vilka ändamålsenliga effektiviseringar och åtgärder som nämnd och styrelse har för avsikt att styra mot för att försöka komma tillrätta med nuvarande obalanser i kärnverksamheterna. Sammantaget en ytterst väsentlig och central information inför ytterligare aviserade skattehöjningar.

Efter kontakter med verksamhetsföreträdare återger vi i avsnitt 3.3.5 nedan några reflektioner på verksamheternas budgetavvikelser, förutsättningar och handlingsplaner.

3.3.3 Kommentar avseende träffsäkerhet i prognos

Baserat på upprättat delårsbokslut, efter årets första åtta månader, prognostiseras för helåret 2014 ett positivt resultat om 225 Mkr jämfört det slutliga resultatutfallet om 176 Mkr.

Som vi hade anledning att befara, vilket vi gav uttryck för i våra rapporter efter granskning av delårsboksluten i april och augusti, höll inte prognosen för den underliggande och för Landstinget påverkbara nettokostnaden. Prognosavvikelsen härvid uppgick till – 44 Mkr i sista tertiet, vilket är i nivå med utvecklingen under årets två första tertial. Den fortsatt negativa nettokostnadsutvecklingen under sista tertiet har inte kunnat kompenseras med en fortsatt positiv utveckling i finansieringen. Detta eftersom prognoserna för skatteintäkterna har visat en vikande trend.

3.3.4 Vår utförda granskning av resultaträkningen

Förutom en genomförd analytisk granskning av intäcks- och kostnadsslagen i resultaträkningen har vi utfört en avstämning av Landstingets finansiering visavi staten. Härtill har vi med hjälp av IT-specialiserad granskare och analysverktyg genomfört analyser av lönetransaktioner. Resultatet av analyserna har utfallit på ett tillfredsställande sätt. Nämnas kan dock att vi har observerat ett stort antal eftersläpande retroaktiva lönejusteringar på främst läkare i samband med byte av tjänst/titel. Rättningar förekommer så långt bakåt i tiden som ett år vilket medför eftersläpande effekter på resultatredovisningen.

Utöver kommentarer gjorda i 3.3.2 och 3.3.3 ovan, har vår granskning inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i årsredovisningen.

3.3.5 Verksamhetens nettokostnadsutveckling

I årsredovisningen presenteras en analys av budgetavvikelsen per "anslagsbindningsnivå". Som tillägg till denna information illustrerar vi, i nedanstående högra tabell, verksamheternas andel av de redovisade nettokostnadsutfallen per december (12 månader), jämfört med situationen efter augusti (8 månader) och april (4 månader). Av den vänstra tabellen framgår även nettoeffekterna av de budgetjusteringar som Landstingsstyrelsen, enligt delegation från fullmäktige, gjort under 2014. Nettokostnadsramen i budgeten har härvid också kommit att utökas med 10 Mkr mot en motsvarande gjord budgetökning av det förväntade generella statsbidraget för läkemedel (under finansieringen).

Nettokostnadsutveckling under 2014

Belopp i MKR	Budgetjusteringar			Ackumulerad budgetavvikelse			
	<i>t.o.m aug-14</i>	<i>tertiäl 3-14</i>	<i>totalt 2014</i>	<i>april - 14</i>	<i>aug - 14</i>	<i>dec - 14</i>	<i>augusti-prognos</i>
Verksamheter under LTS							
Primärvård	2	-2	0	-12	-27	-41	
Service	7	-7	0	-12	-23	-33	
Centralt	-39	-51	-90	6	36	94	
	-30	-60	-90	-18	-14	20	
Verksamheter under HSN							
Medicinsk vård	44	28	72	-16	-25	-33	
Kirurgisk vård	36	36	72	-32	-47	-65	
Regionvård	31	20	51	5	-19	-64	
Tandvård	-7	0	-7	1	-1	-15	
Centralt	-66	-24	-90	17	29	28	
	38	60	98	-25	-63	-149	
Övriga verksamheter	2	0	2	3	5	3	
Verksamheternas nettokostnad	10	0	10	-40	-72	-126	-82

Med "-"-tecken i kolumnen "Budgetjusteringar" skall förstås en minskad budgetram

Förutom att vi vill tydliggöra verksamheternas respektive budgetavvikelser sett över året, vill vi visa på två saker.

Det ena är att vid bedömning av en verksamhets budgetavvikelse måste hänsyn tas till de budgetjusteringar som har skett under året. Som framgår ovan redovisar exempelvis HSN en sammanlagd budgetavvikelse på -149 Mkr, men då skall beaktas att nämnden har tillförts 98 Mkr genom justering av budgetramen under året. Enligt vår uppfattning förutsätter tillämpad princip med budgetjusteringar att justeringar endast görs mot bakgrund av förändrade förutsättningar sett till utgångsläget för året. Om så inte är fallet bidrar justeringar av budgeten under löpande år bara till att försvåra uppföljningar och styrning av verksamheterna. Utan tydliga riktlinjer, realistiska förutsättningar och konkreta handlingsplaner att styra och mäta emot försvåras även en objektiv ansvarsprövning.

För det andra vill vi synliggöra att den prognostiserade nettokostnadsutvecklingen per augusti, för årets sista tertial, inte stod i paritet med utvecklingen under årets två första. Liksom i tidigare rapporter gör vi sammanfattningsvis bedömningen att avvikelserna kan härledas till främst två problemområden. Det ena, att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt och den andra att kända, mer strukturellt betingade problemområden, sedan lång tid inte haft budgettäckning.

Efter våra kontakter med verksamhetsföreträdare återger vi nedan några sammanfattande reflektioner på orsaker till verksamheternas budgetavvikelser, förutsättningar och handlingsplaner.

- Stor utmaning föreligger i den kompetens/generationsväxling som pågår och som enligt uppgift har accentuerats med större kraft än förväntat vilket leder till bemanningsproblem och stor sårbarhet med ökade kostnader som följd.
- Tröga upphandlingsprocesser med överklagade upphandlingar leder till merkostnader för medicinskt material.
- Känd underfinansiering till följd av bl a oklara interna serviceavtal och stora verksamhetsstörningar på grund av "sjuka hus"-problematiken och kostnader för sanering.
- Målen upplevs som tydliga men svåra att leva upp till med ibland "tysta överenskommelser" med landstingsledningen, ökade läkemedelskostnader utgör ett exempel på detta.
- Frågan om vilka åtgärder som finns planerade inför 2015 besvaras med att ett långsiktigt arbete nu pågår med att komma tillrätta med kostnader som är förknippade med kvalitetsbrister och ineffektiva arbetsmetoder. Ekonomi skall klaras genom omfördelningar och effektiviseringar samt budgetförstärkningar främst för läkemedel och medicinskt material vilket möjliggjorts genom ökade intäkter som en följd av ny ersättningsmodell i regionavtalet. Vidare uppges olika åtgärder som rekrytering, utbildning, kapacitets och produktionsplanering vara igångsatta för att minska behovet från bemanningsföretag. Ökat arbete med differentiering av kirurgiska ingrepp till olika sjukhus i länet pågår med förhoppning om ökad effektivitet och produktivitet.

3.4 Balansräkningen

Den genomförda granskningen av balansräkningen har tagit sin utgångspunkt i att söka svar på stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder. Granskningen har inte påvisat några väsentliga avvikelsernoteringar i förhållande till hur Landstingets redovisat substansen av tillgångar och skulder i årsredovisningen. Förutom den osäkerhet som följer av problematik beskriven i avsnitt 2.1 ovan, gällande de av redovisningssystemet gällande automatgenererade interimistiska konton, har balansräkningens poster substansgranskats mot dokumenterade underlag utan anmärkning.

Följande granskningsnoteringar kan dock vara värd att notera:

■ Koncernfrågor

I vår rapport efter granskningen av årsbokslut 2013 uppmärksammade vi revisorerna på att det under boksluts- och årsredovisningsprocess inte förelegat erforderlig information för att på ett tillfredsställande sätt kunna bedöma framtida eventuella finansiella risker härrörande till problem knutna till spårtrafiken. Under 2014 har informationen utvecklas något vad gäller Västerbottens Museum och ALMI, även om några närmare kommentarer kring utfall och prognos för övriga bolag inte gjordes.

I årsredovisningen för 2014 kommenteras resultatet för Region Västerbotten med dotterbolag på totalnivå. Att samtliga bolag, utom Skellefteå Museum AB, redovisar nollresultat eller överskott redovisas i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Att Norrtåg redovisar ett positivt utfall beskrivs. Resultatet i kronor anges för Länstrafiken i Västerbotten AB (33 mkr). Några närmare kommentarer kring utfall anges inte, vilket bör förbättras.

Vad gäller framtiden hos Norrtåg beskrivs det pågående upphandlingsarbetet för driften av tågtrafiken. Av beskrivningen framgår att upphandlingen i Norrtågs egen riskanalys har ett högt riskvärde, då risken är relativt stor för höga anbudspriser.

Detta får enligt vad som beskrivs en direkt finansiell effekt för landstinget. Denna beskrivning som görs av spårtrafiken ser vi positivt på.

Det finns dock utrymme för ytterligare förbättringar vad gäller beskrivning av finansiella risker kopplade till bolagens verksamhet i allmänhet samt buss- och spårtrafik i synnerhet.

3.5 Bedömning

- Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i överensstämmelse med god redovisningssed.
- Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertiäl i förhållande till budgeterade nivåer. I allt väsentligt är det för Landstinget opåverkbara faktorer som möjliggjort den positiva budgetavvikelsen för årets resultat. Inte minst då utvecklingen på de finansiella marknaderna. En faktor som naturligtvis är mycket svårbedömd sett ur ett framtidsperspektiv. Problemet är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter (skattehöjningen till trots), statsbidrag och vårdintäkter.
- Verksamheter med redovisade budgetunderskott bedöms alltjämt vara relaterade till två problem. Det ena är att igångsatta besparingsprogram inte varit tillräckliga och/eller inte gett avsedd effekt. Det andra utgörs av att kända problemområden inte haft realistiska förutsättningar i budgeten, exempelvis kostnader för personalinhyrning.
- En sammanhållen årsredovisning för Landstingets samlade verksamhet, bör inkludera en avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling. Med såväl information om väsentliga orsaker som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser.

4 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Fullmäktige skall fastställa mål för god ekonomisk hushållning och uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och i årsredovisning. Revisorerna skall granska och bedöma måluppfyllelsen. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål. I denna granskning följs endast de finansiella målen upp.

4.1 Finansiella mål

Landstingsstyrelsen utvärderar i sin delårsrapport måluppfyllelsen av de finansiella mål som av landstingsfullmäktige har fastställts i landstingsplanen 2012-2015, samt balanskravsresultatet utifrån bedömd prognos.

Målen för god ekonomisk hushållning har av fullmäktige beslutats till tre kvantifierbara finansiella mål vilka återges och kommenteras nedan;

- ***Landstinget skall ha ett positivt ekonomiskt resultat som uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag för vardera året 2013-2015.***

Styrelsen redovisar i delårsrapporten, i sin bedömning av måluppfyllelse, att fullmäktiges resultatmål om 135 Mkr har klarats. Noterbart är då att detta inte har åstadkommits av egen kraft utan uppfylls främst tack vare en gynnsam utveckling på de finansiella marknaderna. Ett besvärande problem är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter (skattehöjningen till trots), statsbidrag och vårdintäkter. Förhållandet ställer stora krav på framtida uppföljning och styrning av verksamheterna.

- ***Investeringarna ska finansieras utan extern upplåning***

Vi instämmer i Styrelsens bedömning att målet har klarats sett till innevarande år. Vidare noterar vi att fullmäktiges uttalade strategi, om att en årlig investeringsnivå skall ligga i paritet med de årliga avskrivningarna, uppfylls för året.

- ***Det totala pensionsåtagandet vid utgången av 2015 ska vara finansierat till minst 25 procent.***

Det finns inga delmål fastställda, vilket innebär att det inte går att uttala sig om måluppfyllelse innan planperioden löpt ut. I årsredovisningen konstaterar Styrelsen att finansieringsgraden under året har ökat med sju procentenheter till 32 procent.

Vi tolkar detta som att Styrelsen anser sig vara på god väg att klara det finansiella målet avseende finansiering av pensionsåtagandet. Vi avstår från att kommentera rimligheten av detta utan konstaterar att betydande osäkerheter råder såväl sett till hur det totala pensionsåtagandet som de finansiella marknaderna utvecklar sig under målperioden.

4.2 Balanskravet

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, balanskravet, är lagstadgat enligt Kommunallagen 8 kap. 4 §. Avstämning av balanskravet skall ske såväl i delårsrapporten, på basis av det prognostiserade och justerade resultatet för året samt i årsredovisningen.

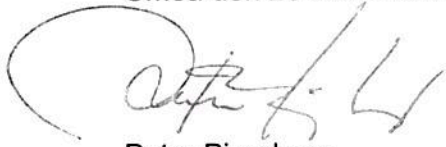
Styrelsen gör i sin årsredovisning denna avstämning och redovisar ett balanserat justerat resultat för 2014 om 111 Mkr. Detta efter att årets redovisade resultat om 176 Mkr, enligt ve-

dertagen praxis, har justerats för uppkomna realisationsvinster och för orealiserade upp och nedskrivningar av värdepapper. Balanskravet för 2014 bedöms härmed vara uppfyllt.

4.3 Bedömning

- Finansiella mål för god ekonomisk hushållning följs upp i årsredovisningen.
- Fullmäktiges resultatmål för 2014 uppfylls men kärnverksamheterna redovisar en fortsatt ekonomisk obalans.
- Landstinget klarar målsättningen att samtliga investeringar ska finansieras utan extern upplåning.
- Landstingets målsättning är att finansiera det totala pensionsåtagandet till minst 25 procent vid utgången av 2015. För 2014 finns ingen specifik målangivelse. Vi avstår från att kommentera rimligheten av att målsättningen skall kunna vara infriad vid utgången av 2015 utan konstaterar att betydande osäkerheter råder såväl sett till hur de finansiella instrumenten som pensionsskulden utvecklar sig över målperioden.
- Ett positivt balanskravsresultat har uppnåtts under 2014 och balanskravet bedöms därmed vara uppfyllt.

Umeå den 20 mars 2015

Peter Bjureberg
Auktoriserad/certifierad revisor

Malin Westerberg Blom
Auktoriserad/certifierad revisor